

فلسفه روزه در مکاتب مختلف

وحید حسینی

یادداشت

واجب بشمار میرفته است.

در بررسی تاریخی روزه در مکاتب مختلف تاریخی در منطقه خاورمیانه می توان به مکتب هندوئیسم که حدوداً در هزاره چهارم پیش از میلاد در دره سند رشد کرد اشاره کرد. در این مکتب روزه گرفتن با نخوردن بعضی از جامدات و نیاشامیدن در روز های خاصی همراه بوده که روزه دار میبایست با توجه به توان خود ظرف یک شبانه روز یا ۲۴ ساعت انجام دهد.

هدف از روزه در این آیین افزایش حس روحانی در عبادت و یا برای قربانی کردن بوده است. در مکتب بودیسم نیز که بر گرفته از آموزه های سیداراتا گوتاما در سالهای حدود ۶۰۰ قبل از میلاد بود، انجام این عمل به اشکال مختلف دیده می شود.

او در آموزه هایش حد میانه روی را در مقابل ریاضت های شدید جسمانی و دنیاپرستی انتخاب کرد و تقریباً میتوان در همه فرقه های این مکتب روزه را به عنوان یک رکن که در هر ماه یک روز مشخص را برای انجامش مشخص میکردند، مشاهده کرد. در این مکتب روزه گرفتن به معنای نخوردن غذای جامد بوده اما روزه دار می توانست بعضی از مایعات را تناول کند و هدف از روزه گرفتن را روشی برای پاکسازی ذهن می دانستند. بعضی از راهبان بودائی در مناطق تبت نیز از روزه برای رسیدن به انرژی درونی بهره میجستند.

این موضوع نیز در اعتقادات ایرانیان زرتشتی فلات مرکزی نیز وجود داشته و از روزه به عنوان یک ابزار مهم برای اعتلای معنوی در سه اصل مهم خود یعنی رفتار، گفتار، کردار خود استفاده میکردند.

اما روش زرتشتیان و نگاهشان به روزه کمی متفاوت تر از اقوام هندوایرانی خود بوده است. در وندیداد فرگرد سوم، بند ۳۳ میخوانیم که: «... آن کس که سیر غذا می خورد، توانایی می یابد که نیایش بکند، کشاورزی کند

ماه مبارک رمضان در مکتب اسلام به عنوان ماه نیایش و نزول رحمت الهی شناخته شده و مسلمانان با هر دیدگاهی در این یک ماه از سال برای تزکیه جسم و روح از نخوردن و نیاشامیدن برای کسب فیض کوشش می کنند.

اما ذات روزه یک امر بسیار مهم در طول تاریخ بوده و در ادیان مختلف نیز به نوعی از این امر بهره می جستند و برای رساندن روح و جسمشان به حد اعلای بشری تلاش می کردند.

در بیشتر مکاتب و ادیان، روزه بیشتر یک امر معنوی بشمار میرفته و بر این اعتقاد بودند که روزه دار با تمرین و ممارست میتواند روح خود را از جسم خود تمیز داده و به حد اعلای روحانی برساند و همین امر باعث تفاوت در حالات و رفتارهای انسانی می شده است.

همانطور که بیان شد، روزه به عنوان یک اعتقاد در ادیان مختلف وجود داشته ولی شکل آن در این ادیان متفاوت بوده است.

اما در دین مقدس اسلام، روزه یکی از ارکان مهم دین محسوب می شود و این امر را برای تزکیه جسم و روح آنقدر مهم می شمارد که هم تراز با عبادت شمرده اند و در قرآن سوره بقره، آیه ۱۸۳ آمده است که:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

بدان معنا که؛ ای کسانی که ایمان آورده اید، روزه بر شما واجب شده همانگونه که بر اقوام قبل از شما واجب شده بود.

در این آیه از قرآن مجید به صراحت بیان می کند که روزه در اقوام و ملت های قبل هم بوده و حتی یک امر